

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie **adwokata J. M.**

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z § 1 ust. 2, § 2 i § 49 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu w zw. z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564)

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 21 listopada 2024 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obwinionego adwokata J. M.

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 27 stycznia 2024 r. sygn. akt [...]

utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 24 marca 2023 r. sygn. akt [...]

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 (dwudziestu) zł obciążyć adwokata J. M.**

[M. T.]

UZASADNIENIE

Adwokat J. M. został obwiniony o to, że w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 3 września 2021 r. w K., pełniąc obowiązki pełnomocnika

powoda R. K., w postępowaniu przedsądowym, a następnie już na etapie sądowym w sprawie o sygn. akt [...] zawisłej przed Sądem Rejonowym w K., nienależycie czuwał nad biegiem tej sprawy w ten sposób, że pomimo otrzymania w dniu 24 lipca 2014 r. pełnomocnictwa i podpisania umowy zlecenia na prowadzenie sprawy, nie złożył w tej sprawie pozwu przed upływem terminu przedawnienia, a następnie złożył pozew dopiero w dniu 19 maja 2017 r. i do dnia wydania wyroku w sprawie, tj. do dnia 4 sierpnia 2021 r. nie poinformował klienta o spóźnionym skierowaniu pozwu, co skutkowało oddaleniem powództwa ze względu na przedawnienie roszczenia, tj. o popełnienie deliktu dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu § 1 ust. 2, § 2 i § 49 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu w zw. z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze.

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] orzeczeniem z dnia 24 marca 2023 r. sygn. akt [...] uznał obwinionego adwokata J. M. za winnego tego, że w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 3 września 2021 r., w K., pełniąc obowiązki pełnomocnika powoda R. K., w postępowaniu przedsądowym, a następnie już na etapie sądowym w sprawie o sygn. akt [...] zawisłej przed Sądem Rejonowym w K., nienależycie czuwał nad biegiem tej sprawy w ten sposób, że pomimo otrzymania w dniu 24 lipca 2014 r. pełnomocnictwa i podpisania umowy zlecenia na prowadzenie sprawy, nie złożył w tej sprawie pozwu przed upływem terminu przedawnienia, a następnie złożył pozew dopiero w dniu 19 maja 2017 r. i do dnia wydania wyroku w sprawie, tj. do dnia 4 sierpnia 2021 r. nie poinformował klienta o spóźnionym skierowaniu pozwu, co skutkowało oddaleniem powództwa ze względu na przedawnienie roszczenia, co stanowi zachowanie poniżające adwokaturę w opinii publicznej i podważające zaufanie do zawodu adwokata, wypełniając tym samym dyspozycje zawarte w § 1 ust. 2, § 2 i § 49 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu w zw. z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze. Za wskazany czyn Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] wymierzył obwinionemu karę pieniężną w kwocie 5 000 zł i obciążył go zryczałtowanymi kosztami postępowania – za dochodzenie dyscyplinarne w kwocie 1 000 zł i za postępowanie przed sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji w kwocie 1 000 zł.

Po rozpoznaniu odwołania obwinionego od wskazanego wyżej orzeczenia Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 27 stycznia 2024 r. sygn. akt [...] utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie i obciążył obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania odwoławczego w kwocie 1 000 zł płatnymi na rzecz Izby Adwokackiej [...].

Od tego orzeczenia kasację wywiódł obwiniony adwokat J. M., zaskarżając je w całości na własną korzyść. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 457 § 3 k.p.k. przez nieustosunkowanie się przez Sąd odwoławczy w sposób spełniający minimalny standard procesowy do zarzutów i wniosków zawartych w odwołaniu skarżącego,
2. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. przez zaakceptowanie w toku kontroli instancyjnej naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, której dopuścił się sąd dyscyplinarny pierwszej instancji, polegającego na tym, że sąd ten nie zapoznał się mającym istotne znaczenie w sprawie wyrokiem Sądu Rejonowego w O. – Wydział I[...] Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 stycznia 2023 r. sygn. akt [...], przy czym z wyrokiem tym zapoznał się jedynie Sąd odwoławczy i przy ocenie tego dowodu dopuścił się rażącego naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, uznając ten wyrok za niemający związku z zarzutem stawianym obwinionemu,
3. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. § 49 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu przez jego nieprawidłowe zastosowanie,
4. rażącą niewspółmierność wymierzonej kary dyscyplinarnej, której wysokość jest wynikiem niewłaściwego zastosowania przez Sąd dyrektyw wymiaru kary, a tym samym jest nieadekwatna do realiów sprawy, na tle której sformułowano w stosunku do obwinionego zarzut w postępowaniu dyscyplinarnym.

W konkluzji obwiniony wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej [...] do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosownie do treści art. 91a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564), zwanej dalej „u.p.a.”, kasację wnosi się od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wydawanego w II instancji, przy czym stosownie do treści art. 91b u.p.a. kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa oraz rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Z powołanych przepisów wynika, że kasacja nie jest środkiem zaskarżenia służącym weryfikacji poprawności rozstrzygnięcia wydanego w I instancji. Oznacza to, że w kasacji nie jest dopuszczalne stawianie zarzutów, które w istocie są skierowane do orzeczenia sądu dyscyplinarnego izby adwokackiej. Sąd Najwyższy nie jest bowiem umocowany do ponownej weryfikacji orzeczenia pierwszoinstancyjnego, gdyż temu służy wyłącznie postępowanie odwoławcze, a takie zostało w sprawie przeprowadzone.

Należy jednocześnie podkreślić specyfikę związaną z usytuowaniem Sądu Najwyższego w strukturze organów związanych z postępowaniem dyscyplinarnym wszystkich przewidzianych w ustawodawstwie zawodów zaufania publicznego, a więc również adwokatów. Sąd Najwyższy nie jest kolejnym sądem dyscyplinarnym przyporządkowanym do tej struktury; ustawodawca nałożył na Sąd Najwyższy jedynie obowiązek kontroli prawidłowości odwoławczych postępowań dyscyplinarnych wyłącznie z punktu widzenia zgodności tego postępowania z prawem oraz adekwatności orzekanych w tym postępowaniu dolegliwości. W modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych określonych zawodów zaufania publicznego chodzi zatem o to, aby najwyższy rangą sąd państwa miał możliwość weryfikacji prawidłowości realizacji określonych zadań, jakie prawodawca przewidział dla określonych korporacji zawodowych w kontekście pewnych uprawnień władczych, jakie tym korporacjom przysługują w ramach sądownictwa

dyscyplinarnego. Należy jednocześnie podkreślić, że obowiązki Sądu Najwyższego, jak już wcześniej zaznaczono, nie pokrywają się w żadnej mierze z obowiązkami sądu odwoławczego, gdyż kontrola prawidłowości postępowania dyscyplinarnego została ograniczona wyłącznie do płaszczyzny stosowania prawa przez sąd dyscyplinarny odwoławczy i odbywa się w płaszczyźnie kasacyjnej, a więc z natury rzeczy wyjątkowej, ukierunkowanej na stwierdzenie tylko szczególnej rangi uchybień, których zaistnienie dyskwalifikuje w ogóle zaskarżone orzeczenie sądu dyscyplinarnego II instancji, powodując, że nie sposób zaakceptować jego istnienia w obrocie prawnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2024 r. sygn. akt II ZK 84/23).

Konsekwencją treści art. 91a i 91b u.p.a. jest także to, że w kasacji można podnieść zarzuty wyłącznie natury prawnej, co oznacza, że w postępowaniu kasacyjnym wykluczone jest kwestionowanie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy, także w modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych zawodów zaufania publicznego, jest bowiem sądem prawa i zakresem jego kognicji w ramach postępowania kasacyjnego jest objęte jedynie badanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zgodności z prawem, w dodatku, jak już wspomniano, w sposób kwalifikowany, odmienny od kontroli odwoławczej. Na skarżącym kasacją ciąży zatem obowiązek wykazania nie tylko istnienia określonego uchybienia sądu odwoławczego, ale także jego kardynalnego, kwalifikowanego charakteru, które dyskwalifikuje zaskarżone orzeczenie i nakazuje jego uchylenie.

Analiza treści wniesionej kasacji nie wskazuje, aby w postępowaniu odwoławczym w sprawie obwinionego adwokata J. M. do takich uchybień doszło w zakresie żadnego z podniesionych zarzutów.

Zarzut oznaczony wyżej jako pkt 1 kasacji jest chybiony. Wszystkie zarzuty zawarte w odwołaniu wniesionym przez obwinionego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] zostały rozpatrzone przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury, co znalazło wyraz w uzasadnieniu tego orzeczenia. Co do zarzutów kwestionujących dokonaną przez Sąd I instancji ocenę dowodów, Sąd odwoławczy był uprawniony do stwierdzenia, że ograniczają się one jedynie do przedstawienia przez obwinionego własnej, alternatywnej oceny zgromadzonych dowodów, przy czym skarżący nie wykazał, aby ocena dokonana przez Sąd

I instancji była sprzeczna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Również zarzut naruszenia § 1 ust. 2, § 2 i § 49 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu stał się przedmiotem rozważań sądu odwoławczego (ostatnia strona uzasadnienia). Z kolei zarzut dotyczący niewspółmierności kary – sformułowany przez obwinionego w sposób bardzo ogólny – został dostrzeżony przez Sąd odwoławczy, który – biorąc pod uwagę brak precyzyjnego wskazania przez odwołującego się okoliczności świadczących o owej niewspółmierności kary – mógł zostać skwitowany stwierdzeniem o zaakceptowaniu rozważań Sądu I instancji w zakresie wymiaru kary i uznaniu jej za „adekwatną do stopnia zawinienia” oraz do pozostałych wymienionych w tym uzasadnieniu dyrektyw wymiaru kary.

Zarzut oznaczony wyżej jako pkt 2 kasacji jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny, co wykluczało możliwość jego rozpoznania. Jak wskazano na wstępie części motywacyjnej niniejszego uzasadnienia, zarzuty dotyczące postępowania przed Sądem I instancji, niezależnie od sposobu ich sformułowania, nie mogą być przedmiotem oceny dokonywanej przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, bowiem kasację wywodzi się od orzeczenia Sądu II instancji. Z uwagi treść art. 91b u.p.a. normującego podstawy kasacyjne, niedopuszczalne w tym postępowaniu jest również kwestionowanie ustaleń faktycznych lub oceny dowodów. Godzi się zauważyć, że ocena taka jest przeprowadzana przez Sąd I instancji, natomiast Sąd odwoławczy co do zasady samodzielnie tych dowodów nie ocenia, o ile sam nie przeprowadza własnego, uzupełniającego postępowania dowodowego.

Również zarzut oznaczony jako pkt 3 kasacji należało uznać za bezpodstawny. Ma on zresztą charakter pozorny, bowiem – choć skarżący w jego ramach podnosi naruszenie przepisów prawa materialnego – w istocie zarzut ten sprowadza się do kwestionowania ustaleń faktycznych, czego w świetle art. 91b u.p.a. formułującego podstawy kasacji – czynić nie można. Należy przypomnieć, że „obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu w orzeczeniu, które zostało oparte na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Tym samym obraza prawa materialnego nie ma miejsca, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych, przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych” (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 21 października 2014 r. sygn. akt IV KK 288/14). Warto też wskazać również na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 29 października 2010 r. sygn. akt III KK 221/10, zgodnie z którym „nieprawidłowe nazwanie przez skarżącego wadliwości polegającej na przyjęciu za podstawę wyroku błędnych ustaleń faktycznych „naruszeniem prawa materialnego” nie może prowadzić do obejścia ustawowej regulacji podstaw kasacji i nie uprawnia instancji kasacyjnej do badania – pod pozorem rozpoznawania „zarzutu naruszenia prawa” – w rzeczywistości zarzutu opartego o przepis art. 438 pkt 3 k.p.k.”. Zwłaszcza ten ostatni z przywołanych judykatów znajduje odniesienie do przyjętego przez autora kasacji sposobu konstrukcji zarzutu z jej pkt 3. Treść tego zarzutu wskazuje, że w istocie nie chodzi skarżącemu o prawidłowość zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, ale o wadliwość polegającą na przypisaniu mu określonego zachowania, odpowiednio opisanego i kwalifikowanego z przytoczonego w orzeczeniu Sądu I instancji przepisu ustawy – Prawo o adwokaturze oraz § 49 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu. W istocie więc przedmiotem kontestacji w postępowaniu kasacyjnym stały się ustalenia faktyczne sprowadzające się do stwierdzenia, że obwiniony dopuścił się deliktu dyscyplinarnego w określonym kształcie. Również zatem z tego powodu rozstrzygając co do kasacji w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy nie jest umocowany do rozpoznania tego typu zarzutu.

Co do zarzutu oznaczonego jako pkt 4 kasacji, dotyczącego niewspółmierności orzeczonej kary dyscyplinarnej, należy stwierdzić jego nietrafność. Skarżący upatruje owej niewspółmierności w tym, że orzeczona kara pieniężna w kwocie 5 000 zł jest zbliżona do kwoty zasądzonej na rzecz jego klienta wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 10 stycznia 2023 r. sygn. akt [...], co jego zdaniem ma wskazywać na jej nieadekwatność w związku z niedużą wartością zasądzzonego roszczenia. Kara ta, jego zdaniem, nie uwzględnia również okoliczności związanych z jego nakładem pracy jako pełnomocnika, poświęconym na jej prowadzenie.

Jakkolwiek przepis art. 53 § 1 k.k. nakazuje sądowi wymierzającemu karę uwzględnienie stopnia społecznej szkodliwości czynu, a w ramach tego pojęcia rozpatrywane są takie elementy jak rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, to

jednak skarżący traci z pola widzenia to, tego typu okoliczność nie jest jedyną determinantą wysokości wymierzonej kary dyscyplinarnej. Istotą zarzutu stawianego obwinionemu w postępowaniu dyscyplinarnym są jego zachowania, a przede wszystkim zaniechania, do jakich doszło w związku ze sprawą prowadzoną przed Sądem Rejonowym w K. o sygn. akt [...] (nienależyte czuwanie nad biegiem sprawy, niezłożenie pozwu przed terminem przedawnienia, niepoinformowanie klienta o spóźnionym skierowaniu pozwu, co skutkowało oddaleniem powództwa). Zachowania te godziły w interes jego klienta, ale miały też ten istotny wymiar, że podważały zaufanie, jakie podmiot poszukujący pomocy prawnej pokłada w osobie adwokata – pełnomocnika wykonującego swój zawód profesjonalnie, zgodnie z należytą starannością oraz wysokim poziomem wiedzy prawniczej, szkodząc tym samym wizerunkowi adwokatury oraz podrywając zaufanie do osób ten zawód wykonujących. Wymogom tym obwiniony nie sprostał, rażąco naruszając § 1 ust. 2, § 2 i § 49 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu. Szkodliwość czynu zarzucanego obwinionemu odniesiona do godności zawodu adwokackiego jest więc znaczna. Okoliczność taka jak nakład pracy włożony przez obwinionego w prowadzenie sprawy zawisłej przed Sądem Rejonowym w O. (sygn. akt [...]) nie ma żadnego znaczenia przy wymiarze kary w niniejszym postępowaniu, bowiem podstawę faktyczną zarzutu stawianemu obwinionemu w tym postępowaniu stanowią jego zachowania zaistniałe w innej sprawie, prowadzonej przez Sąd Rejonowy w K. (sygn. akt [...]). Mając zatem w polu widzenia powyższe okoliczności oraz pozostałe dyrektywy wymiaru kary określone w art. 53 k.k. nie można uznać, aby wymierzona obwinionemu kara dyscyplinarna charakteryzowała się nadmierną surowością.

Konkludując, wywiedzioną w niniejszej sprawie kasację należało uznać za oczywiście bezzasadną – i w konsekwencji oddalić na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a., uwzględniając treść § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 663, z późn. zm.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[M. T.]

[a.ł.]